אב המומאה וקסבר שלישי מותר לעשותו

ראשון ומאי דוחקיה דרב יהודה לאוקמיה

בנר של מתכת נוקמיה בנר של חרם ומאי

הוסיף דאילו התם ממא וממא ואילו הכא

פסול וממא אמר רבא מתניתין קשיתיה מאי

איריא דתני נר שנטמא בטמא מת ניתני

שנטמא בשרץ אלא איזהו דבר שחלוקה

מומאתו בין מומאת מת לשרץ הוי אומר זה

מתכת •אמר רבא ש"מ קסבר ר"ע ימומאת

משקין לממא אחרים דאורייתא דאי ס"ד

דרבנן מכדי האי נר מאי קא מהניא להאי

שמן אי לאיפסולי גופי' הא פסיל וקאי ממאי

דילמא לשמא אחרים מדרבנן אי מדרבנן

מאי איריא באב המומאה אפילו בראשון

ושני גמי תחלה הוי דתגן יכל הפוסל את

התרומה מממא משקין להיות תחלה יחוץ

מטבול יום אלא ש"מ ראורייתא היא: א"ר

מאיר מדבריהם למדגו וכו': מדבריהם

דמאן אילימא מדברי ר' חנינא סגן הכהנים

מי דמי התם ממא וממא הכא מהור וממא

ואלא מדברי ר"ע מי דמי התם פסול וממא

הכא מהור וממא נימא קסבר רבי מאיר

מתניתין באב המומאה דאורייתא וולד

המומאה דרבגן דמדאורייתא מהור מעליא

ומאי

מיותר להורות דחרב הרי הוא כחלל. ערוך ערך חל

לקתן יט: עט. [לקתן

שבת קא: נזיר נג: חולין

ג.], ג) [לקמן טו:], ד) פרה ב.], גם [כונת טו .], י) פרים פ"ח [מ"ז] [חולין לד.], ה) [במדבר יח], ו) דף טו.,

נ) טהרות פ"ב, ק) ווע"ע

תוספות עירובין עא: ד"ה שמן ותוס' מנחות לא.

ד"ה אימאז

גליון הש"ם

תום' ד"ה ואילו הכא וכו'

אע"ג דשלישי. עיין חולין

פז ע"ב תוד"ה משקה טבול יום: בא"ד מ"מ

אור"י דמגע מב"י. עי' מגיגה כ ע"ל מוד"ה ללכ"ל: גמ' אמר רבא

ש"ם קסבר ר"ע. עי' טורי אבן מגילה דף יט ע"ב ד"ה ר"י ממיר: תום' ר"ה

התם פסול וכו' ר"ח גמי

מוםיף. עיין זכחים ג ע״ח

מוד"ה הכותב:

בחלל אלא להכי

א ומיי׳ פ״ה מהל׳ טומאת מת הל"ג]: קח ב מיי פ"ו י אבות הטומאה הלכה

קמ ג מיי׳ פ״י שם הלכה : 1

תורה אור השלם וֹ וְכֹל אֲשֶׁר יִגַּע עַל פְּנֵי הַשֶּׁרָה בַּחַלַל חֶרֶב אוּ רְבָּנֶת אוֹ בְּעֶצֶם אָדָם אוֹ בְקָבֶר יִיטְמָא שָׁבְעַת בָקָבֶר יִיטְמָא שָׁבְעַת יטמא במדבר יט טז ימים:

רבינו חננאל

ודייקינן מדהוה ליה למכתב בחלל. כדכתיב יעל הווגע רעצת או רחלל. וכתיב וכל אשר יגע על פני השדה בחלל חרב או במת, שמעינן מינה דלא כתבו אלא ללמד כי החרב הרי הוא כחלל. יחויא רספרי דררי רר ולימד על החרב שמטמא טומאת שבעה, והנוגע בו טמא טומאת שבעה הא למדנו לכלים ולאדם וגר׳. וגרסינן בתחלת שחיטת חולין בעיניין טמא השוחט בקדשים, . האי טמא דאיטמי במאי נימא דאיטמי במת בחלל חרב כתיב. וילפינז י חרר הרי הוא רחלל לסכיז. תיזיל סכיז תיטמיא לכשר, נתברר כי כל כלי מתכת הנוגעים בטמא מת נעשים אב הטומאה. וכיוז שהוא כך הנר שנטמא [ב]טמא מת הוא אב הטומאה, והשמז שהיה שלישי [']עכשיו בנגיעתו שנטמא בטמא מת נעשה ולד ראשון, וקמ״ל ר׳ עקיבא שלישי מותר פרשנוהו בתחלת שחיטת הולין. וראינו לרבותינו הגאונים שהעמידו זה הנר, נר שנהרג בו אדם הוא, . מכלל שאם לא נהרג אדם בו אין זה הדין עליו, ונתקשה לנו שיש שמועות . מוכיחות כאשר פירשנו. של מתכת ולא אמר נר מול חרמו מואט"ה מהור טמא הוא, והרי הוסיף ר״ע טמא הוא, ההה היה סגן הכהנים, על ר' חנניה סגן הכהנים, דר' חנניה לא אמר אלא טמא שלישי מותר לעשותו שוי הוי מילי וזמא ווזמא ואלו ר' עקיבא הוסיף , אפילו פסול [שרי] לעשותו טמא. מתני׳ קשיתיה מאי איריא מתני׳ בנר שנטמא אר א מונג בנו טנטמא בטמא מת. אמר רבא ש״מ מדר׳ עקיבא דקתני הוסיף, דטומאת משקין כגון השמן וכיוצא בו לטמא אחר דאורייתא היא, ראי ס"ד מדרבנן הוא . אבל מדאורייתא טמא הוא אותו המשקה ואינו מטמא אחרים, כל שאינו מטמא אייו ב, כל שא מי מסמא פסול הוא, הנה הטומאה השניה לא הוסיפה לו (ו)לשמן כלום, פסול היה מקודם ועכשיו פסול הוא, . ואלא מאי לטמא אחרים מדאורייתא הוא. מכדי משקה לא שנא כי נגעו באב הטומאה ולא שנא כי נגעו בראשוז ובשני.

איותו שוי טרדי דחוז

ואילן הכא פסול וממא. "אע"ג דשלישי של תרומה מטמא הקודש כמו שלישי דקודש דתנן במסכת טהרות (פ"ב משנה ז) שלישי

שבכולן מטמא משקה קודש ופוסל אוכלי קודש ואתרומה קאי °מ״מ אור"י א דמגע טבול יום לא חשיב כשלישי דאפילו בקודש גופיה לא מטמא דבמעילה בפ׳ חטאת העוף (דף ח.) תנן חטאת העוף מועלין בה בחלל חרבי סאחרב הרי הוא כחלל והויא ליה

משחוקדשה נמלקה הוכשרה ליפסל בטבול יום ודייק בגמרא לאיפסולי אין לטמויי לא והכי סבר רבי עקיבא לקמן (דף יט.) בהסולת והקטורת והלבונה ב וכו׳ מיהו תימה דשלישי דטבול יום יעשה רביעי מק"ו ממחוסר כפורים כדמסיק רבי יוסי שלישי דעלמה ונימה מה מחוסר כפורים שמותר בתרומה פסול בהודש שלישי דטבול יום שפסול בתרומה אינו דין שיעשה רביעי בקודש ואם יש שום מיעוט ג בשלישי דטבול יום א"כ כי עביד להמן ה"ו נימא שלישי דטבול יום יוכיח ובירושלמי במסכת חגיגה פריך לה:

אפילן בראשון ושני נמי תחלה הוי. מכאן משמע דשמן

חשוב משקה ולקמן (דף יו.) גבי משקה בית מטבחייא וכן בכמה דוכתי והא דתנן (טהרות פ"ג משנה ב) ר"מ אומר שמן תחלה לעולם וחכ״א אף הדבש ור"ש שזורי אומר היין פירוש דווקא יין אבל הנך לא ופסקינן בהקומץ רבה (מנחות לא.) דהלכתא כוותיה אור"ת דהתם מיירי בנקרש ואחר כך נמוח ה כדמשמע בתוספתאי דהאמר התם במה אמרו שמן תחלה לעולם בנקרש ואחר כך נמוחי ובלא נקרש משמע דכ"ע מודו דוכן משמע

בריש פ"ג דמסכת טהרות (משנה א) דקתני התם הרוטב והגריסין וחלב ושמן שהן משקה טופח הרי הן תחלה קרשו ואח"כ נימוחו הרי הן שניים ובתר הכי קתני ר"מ אומר השמן תחלה לעולם והיינו לעולם אפי׳ קרשו ואהא קאי ר״ש שזורי והכא משמע ליה בלא נקרשי : הבא מהור וממא. הקשה ר״י לוקמ׳ בז׳ דאסור מדאורייתא והיינו מדבריהם כי היכי דשלישי דאורייתא מותר לעשותו שני ה"נ איסור דאורייתא חורבי יוסי דאמר אינה היא המדה אית ליה דלית לן למילף איסור מטומאה כמו שאפרש לקמן לר"ל משום בר קפרא דלא ילפינן איסור מטומאה " ואור"י דלא בעי לאוקמא בשבע דשורפין מרומה טהורה עם הטמאה משמע ליה כדרך שבני אדם רגילין לשרוף והיינו נשש: התם פסול ושמא והכא שהור ושמא. וקשה לר"י בשלמא למ"ד אוכל מטמא אוכל א"ש דלא יליף איסורא דרבנן בשעה ששית' מפסול דאורייתא יא אבל למ״ד אין אוכל מטמא אוכל מדאורייתא יב אמאי לא יליף שפיר כמו שמותר לעשות מפסול דאורייתא ראשון דאורייתא יג ה"נ מותר לעשות מאיסורא דרבנן . שני דרבנן כדקמדמי בסמוך דקאמר נימא דקסבר ר"מ כו' ואור"י דלא דמי דמקלקול דאורייתא שיכול לקלקלו עוד יותר אין ללמוד שיוכל לקלקל קלקול דרבנן יותר אפי׳ בקלקול דרבנן ד אבל בסמוך מדמי שפיר קלקול איסור דרבנן לקלקול שלישי דרבנן מדע דהא ר׳ יוסי דס״ל לקמן (טו.) טומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא וה״ל וולד טומאה דר' חנינא דאורייתא לא יליף שו מיניה איסורא דרבנן שיהא מותר לעשותו שני דרבנן שו דלמ״ד אין אוכל מטמא אוכל כששורפו עם טמאה לא הוי אלא שני דרבנן ידיה וא״ת למאי דמוקים לה בולד טומאה דרבנן °ר' חנינא נמי מוסיף אדר' עקיבא דמר"ע דאמר פסול מדאורייתא מותר לעשותו ראשון לא שמעינן שיהא שלישי דרבנן מותר לעשותו שניים ובירושלמי פריך לה וקאמר למ"ד בולד טומאה דרבנן לא בא ר"ע אלא לפחות תיפתר בטבול יום דבית הפרס שהוא מדבריהם ב אך שמחליף דברי רבי יוחנן לבר קפרא:

דקחני כגון שנטמא בוולד הטומאה דרבנן כגון כלי שנטמא במשקין דמדאורייתא אין אוכלין ומשקין מטמאין כלי שאין אוכל נעשה אב הטומאה ורבנן גזרו שיהיו משקין מטמאין כלי משום משקה זב חבה שהן אב הטומאה כגון רוקו ומימי רגליו בפ״ק דנדה (דף ז:) והאי בשר נטמא באותו כלי דהוי וולד וולד דרבנן שהמשקין היו וולד הטומאה והכלי היה וולד וולד דרבנן ומדאורייתא טהור הוא והאי בשר שנעשה שלישי על ידו טהור גמור מן התורה הוא ואשמעינן ר' חנינא דכיון דאיכא עלה טומאה דרבנן מטמאין לה בראשון דאורייתא:

בתרומה מטמא משקין להיות תחלה חוץ מטבול יום, למה לי למתנא בנר שנטמא בטמא מת

ולאוקמה בנר של מתכת. ליתני בנר ואפילו בנר של חרש. שמעינז מינה שלישי מותר לעשותו (שני) ראשוז. וטומאת משקיז

. לטמא אחרים מדאורייתא הוא. **ברתני'** אמר רבי מאיר מדבריהם למדנו ששורפין תרומה טהורה עם הטמאה בפסח כר'

363

בחלל חרב. הקיש חרב לחלל. מתכת שנגע במת הרי הוא אבי אבות הטומאה כמת עלמו ושנגע בטמא מת הרי הוא אב הטומאה כמוהו גזירת הכתוב היא במתכת אלל טומאת מת ולא אצל שאר טומאות: וה"ל. נר אב הטומאה וכשנותן שמן שלישי לתוכו נעשה ראשון:

נוקמה בנר של חרם. דאינו אלא רחשון כנוגע בטמח מת וחשמעינן ר"ע לשלישי מותר לעשותו שני. ודקשי לך מאי הוסיף אדר׳ חנינא הוסיף טובא דאילו התם גבי בשר קדשים כי שריף שלישי בהדי ראשון ועשהו שני טמא היה מתחלה לטמא אחרים שהשלישי עושה רביעי בקודש ועכשיו כשהוא שני הוי טמא כלומר לא נשתנה שמו לקלקול יותר מבראשונה ואלו גבי עדותו של ר"ע גבי תרומה קאי דאילו שמן קודש אינו אלא של מנחות ונאכל הוא ואינו ראוי להדליק נר ואם נטמא קודם שנתנו במנחה משקדש בכלי אין לו היתר לכהנים ונשרף בקודש בבית הדשן כשאר פסולי קדשי קדשים אבל שמן תרומה שנטמא כהנים מדליקין בו דכתיבה נתתי לך את משמרת תרומותי בשתי תרומות הכתוב מדבר אחת תרומה טהורה ואחת תרומה טמאה ואמר רחמנא שלך תהא להסיקה תחת תבשילך ביבמות בפ׳ הערל (דף עד.) ושמן שלישי של תרומה אינו טמא לטמח חחרים חלח פסול דחין שלישי עושה רביעי בתרומה וכי הדר עביד ליה שני ה"ל טמא: מתני׳ קשיתיה. לרב יהודה מאי איריא דתני טמא

מת אי בנר של חרם קאי ובראשון עסקינן למה לי דנקט שקיבל טומאה זו מאב הטומאה של מת ליתני שנטמ׳

סתם ואנן קי"ל דאין כלי מקבל טומאה אלא מאב הטומאה ומה לי אב הטומאה דמת מה לי אב הטומאה דשרך אלא מדנקט מת ש"מ בנר של מתכת עסקינן דיש חילוק בו בין נגיעת אב הטומאה דמת לאב הטומאה דעלמא ואשמעי׳ דבנר שהוא עלמו אב הטומאה קאמר: ש"מ. מדקאמר הוסיף ר"ע קסבר טומאת משקים לטמא אחרים דאורייתא היא ודלא כהני תנאי דפירקין דאמרי לקמן" שאין משקין מטמא אוכל מן התורה אלא מדרבנן דאי ס"ד דאין משקין מטמאין אחרים אלא מדרבנן מאי תוספת דאוסיף ר"ע דאמר שהשמן שהיה שלישי עשאוהו ראשון ומה בכך האי נר אב הטומאה כי עשאו ראשון להאי שמן מאי מהני ליה אחרי שלא יטמא אחרים: לאפסולי גופיה. הוא דמהני ליה הא פסול וקאי: דילמא. אהני ליה שיטמא אחרים מעכשיו מדרבנן: אי. תוספת דרבנן אתא לאשמעי' מאי איריא דנקט שמדליקין אותו בנר אב הטומאה שעושין אותו להאי שמן ראשון דאורייתא א"נ אשמעינן שמדליקין אותו בראשון לטומאה או בשני לטומאה נמי תחלה הוי כלומר איכא נמי תוספת מדרבנן כי ההוא שנעשה ראשון מדרבנן ומטמא עוד שני ושלישי דהא גזור רבנן על המשקין שאפילו נגעו משקין בשני יעשו ראשונים: דתנן כל הפוסל את התרומה. כל הני דמייתינן בפ' יליחות השבת (דף יג:) גבי שמונה עשר דבר שגזרו עליהם תורת שניים לפסול את התרומה מטמאין משקין אפילו חולין להיות תחלה חוץ מטבול יום שפוסל לתרומה מן התורה וגזירת הכתוב היא ומ"ת איקלישא טומאה דידיה ולא גזרו ביה לעשות משקין תחלה דאין דברי תורה לריכין חיזוק ומשום דמשקין עלולים לקבל טומאה ומה היא עלילתן שמקבלין טומאה שלא בהכשר גזרו עליהן חומר הרבה שיהו כהנים מהרין לשומרן: אלא ש"מ. מדמהדר למעבדיה ראשון דאורייתא ש"מ לטמויי אחרים ולעשותן שני דאורייתא האמר. כל סדר טומאה דאב עושה ראשון וראשון שני בחולין ותו לא ושני שלישי בתרומה ושלישי רביעי בקודש כולה מדאורייתא הוא בפירקין: נימא קסבר ר"מ. מדיליף מדבריהן קסבר מתני׳

דר׳ חנינא בשר שנטמא באב הטומאה דקתני באב הטומאה דאוריימא דכל אב הטומאה דאוריימא הוא אבל בשר שנטמא בוולד הטומאה ומאי

היכי דמוסיף ר"ע על ר"ח סגן הכהגים. תום' שאנץ, יט. דהא לא גמרינן מהדדי כדפי׳. שס. ועי"ש באורך מירוצו וביאור הירושלמי. כ. והשתא הוי דומיא דר׳ חנינא דמטמא מדרבנז. מוס' ר"פ.

י מותקי באחרוה לעשותו שני מדרבנן, שם. אלא ש״מ דנהי רבמקולקלת מדאורייתא שרי לאוסופי בקלקוליה, ליכא למיגמר מיניה למקולקל דרבנן, שם. יח. א״כ כי

מוסף רש"י

חרב הרי הוא כחלל. טומאות של מת הראויות לטמא כלי, כגון מת והנוגע בו דהוי מיהא אב הטומאה, אם נגע בהם מתכות נעשה כיולא בו ואס נגע במת הוי אבי אבות ואם בטמא מת נגע הוי לב, אבל ראשון ושני אין מטמאין כלים (חולין ג.).

מוסף תוספות א. (ד)שלישי דהכא אינו

עושה רביעי אפי׳ בקודש. תוס' ר"פ. ב. שאם נגע טבו"י במקצתן פסל את כולו דוקא פסל אבל מטמא לא. תוס' שלון. עושה רביעי בקודש. עס. ------דנפקא ליה מתורת משקה. ו. וכל זמן שהוא קרוש אינו לא אוכל ולא משקה. מוס' הרח"ש. ז. [ד]הוי משקה. שס. יוחר לטמוחו מווי את הוא דלכ"ע ילפינז איסור מטומאה. דהא לר״ל משום בר קפרא בע״כ לא ילפינן איסור מטומאה. ס שאנץ. י לעשותו דאורייתא. מוס' יא. ושזמותר לעשותו שני א: [ש]כוותו לעשותו של. דאורייתא. עס. יב. א"כ כששורף תרומה טהורה עם הטמאה בפסח אינה מטמאה אלא מדרבנז. שס. ג. דמדליקין שמן שנפסל בטבול יום עם נר שניטמא בטומאת מת. תוס' ר"פ. יד. דכל שלא טמא אלא דרבנן חשוב טהור גמור דאורייתא, ונמצא עכשיו דלמה שאין שם טומאה עליו מטמא בידים מדרבנן. מהר"ס חלאוה לקמן טו. טו. מדר' עקיבא. חי' הר"ן. וע' מהרש"א. טו. דנימא הכי כי היכי רשמן שנפסל בטבר׳ שלישי מדאורייתא עבדינן ליה ראשון דאורייתא וכו׳ ה״נ נימא דחמץ בשש

שאסור מדרבנז שמותר